ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 15ης Ιουνίου 1976 *

Στην υπόθεση 51/75,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του High Court of Justice του Λονδίνου προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

EMI Records Limited, Middlesex,

και

CBS United Kingdom Limited, Λονδίνο,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των διατάξεων της Συνθήκης περί της ελεύθερης κυκλοφορίας εμπορευμάτων και των κανόνων ανταγωνισμού σχετικά με το δίκαιο περί σημάτων,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους R. Lecourt, Πρόεδρο, H. Kutscher και A. O'Keeffe, προέδρους τμήματος, A. M. Donner, J. Mertens de Wilmars, M. Sørensen και F. Capotorti, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. P. Warner
γραμματέας: A. Van Houtte

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

Απόφαση

(το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με Διάταξη της 22ας Μαΐου 1975, που περιήλθε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 9 Ιουνίου 1975, το High Court of Justice του Λονδίνου υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

Πρέπει οι διατάξεις της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και ειδικότερα οι διατάξεις με τις οποίες τίθενται οι αρχές του κοινοτικού δικαίου και οι κανόνες περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και περί ανταγωνισμού να ερμηνευτούν υπό την έννοια ότι στερούν τον Α από την άσκηση των δικαιωμάτων του επί του σήματος προκειμένου να εμποδίζει:

(i) την πώληση από τον Β, μέσα σε κάθε κράτος μέλος, προϊόντων που φέρουν το σήμα Χ, τα οποία έχουν κατασκευαστεί και διατεθεί στο εμπόριο με το σήμα Χ από τον Β εκτός της Κοινότητας εντός μιας περιοχής όπου αυτός δικαιούται να επιθέτει το σήμα Χ, ή

(ii) την παραγωγή από τον Β, εντός οποιουδήποτε κράτους μέλους, εμπορευμάτων που φέρουν το σήμα Χ;

2 Από τα στοιχεία που παρέσχε το εθνικό δικαστήριο προκύπτει ότι το εν λόγω σήμα ανήκε αρχικά σε μια αμερικανική εταιρία η οποία, το 1917, εκχώρησε στη βρετανική θυγατρική της τα συμφέροντά της και την πελατεία της σε διάφορες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των κρατών που αποτελούν σήμερα την Κοινότητα.

3 Συγχρόνως η αμερικανική εταιρία μεταβίβασε στη βρετανική θυγατρική της ορισμένα σήματα, συμπεριλαμβανομένου του επιδίκου, όσον αφορά τις προαναφερθείσες χώρες, ενώ κράτησε το σήμα αυτό για τις Ηνωμένες Πολιτείες και άλλες τρίτες χώρες.

4 Το σήμα αυτό, το οποίο, από το 1922, κατείχαν διαδοχικά διάφορες αμερικανικές και βρετανικές εταιρίες, σήμερα κατέχει, σε ορισμένες χώρες μεταξύ των

οποίων είναι τα κράτη μέλη, η αγγλική εταιρία EMI Records Limited και, σε άλλες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των Ηνωμένων Πολιτειών, η αμερικανική εταιρία CBS Inc., της οποίας η CBS United Kingdom Limited είναι η θυγατρική στο Ηνωμένο Βασίλειο.

5 Από τα στοιχεία που παρέσχε το High Court προκύπτει ότι ο δικαιούχος του σήματος στις Ηνωμένες Πολιτείες πωλεί εντός της Κοινότητας, μέσω των θυγατρικών της που είναι εγκατεστημένες εκεί, προϊόντα που φέρουν αυτό το σήμα και έχουν κατασκευαστεί στις Ηνωμένες Πολιτείες.

6 Με το υποβληθέν ερώτημα επιδιώκεται κυρίως να διαπιστωθεί αν ο δικαιούχος σήματος εντός κράτους μέλους της Κοινότητας μπορεί να ασκεί το αποκλειστικό του δικαίωμα ώστε να εμποδίζει την εισαγωγή ή την εμπορία μέσα σ' αυτό το κράτος μέλος προϊόντων που φέρουν το ίδιο σήμα, τα οποία κατάγονται από τρίτη χώρα ή έχουν κατασκευαστεί μέσα στην Κοινότητα από θυγατρική του δικαιούχου του σήματος στη χώρα αυτή.

7 Προς τούτο, το εθνικό δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο να εξετάσει το υποβληθέν ερώτημα υπό το φως των αρχών και των κανόνων του κοινοτικού δικαίου περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και περί ανταγωνισμού.

1. *Ως προς την ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων*

8 Στο πλαίσιο των διατάξεων της Συνθήκης περί της ελεύθερης κυκλοφορίας εμπορευμάτων και σύμφωνα με το άρθρο της 3, πρώτη παράγραφος, τα άρθρα 30 επ., περί της καταργήσεως των ποσοτικών περιορισμών και μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος, ορίζουν ρητώς ότι αυτοί οι περιορισμοί και τα μέτρα απαγορεύονται «μεταξύ των κρατών μελών».

9 Ειδικότερα το άρθρο 36, αφού ορίζει ότι τα άρθρα 30 έως 34 δεν εμποδίζουν τους περιορισμούς εισαγωγών, εξαγωγών ή διαμετακομίσεων που δικαιολογούνται από λόγους προστασίας της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας, διευκρινίζει ότι οι εν λόγω περιορισμοί δεν μπορούν, σε καμιά περίπτωση, να αποτελούν ούτε μέσο αυθαιρέτων διακρίσεων ούτε συγκεκαλυμμένο περιορισμό στο εμπόριο «μεταξύ κρατών μελών».

10 Επομένως, η άσκηση του δικαιώματος επί του σήματος προς εμπόδιση της εμπορίας προϊόντων προερχόμενων από τρίτη χώρα υπό το ίδιο σήμα, έστω και αν αυτή αποτελεί μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό, δεν επηρεάζει την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων μεταξύ των κρατών

μελών και επομένως δεν εμπίπτει στις απαγορεύσεις των άρθρων 30 επ. της Συνθήκης.

11 Πράγματι, στην περίπτωση αυτή, η άσκηση του επί του σήματος δικαιώματος δεν εκθέτει σε κίνδυνο την ενότητα της κοινής αγοράς, τη διασφάλιση της οποίας επιδιώκουν τα άρθρα 30 επ.

12 Εξάλλου, αν ο ίδιος δικαιούχος έχει το δικαίωμα επί του σήματος για το ίδιο προϊόν σε όλα τα κράτη μέλη, δεν υπάρχει λόγος να εξεταστεί το ερώτημα αν τα σήματα αυτά έχουν κοινή καταγωγή με ένα όμοιο σήμα αναγνωρισμένο σε τρίτη χώρα, καθόσον το ερώτημα αυτό έχει σημασία μόνο στην περίπτωση που πρόκειται να εξεταστεί αν, στο εσωτερικό της Κοινότητας, υφίστανται δυνατότητες στεγανοποιήσεως της αγοράς.

13 Είναι αδύνατο να αποφευχθούν τα συμπεράσματα αυτά με την επίκληση των άρθρων 9 και 10 της Συνθήκης.

14 Κατά το άρθρο 10, παράγραφος 1 της Συνθήκης, τα προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών, για τα οποία έχουν τηρηθεί οι διατυπώσεις εισαγωγής και εισπραχτεί στο κράτος μέλος εισαγωγής οι απαιτούμενοι δασμοί και επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος, θεωρούνται ότι βρίσκονται σε ελεύθερη κυκλοφορία.

15 Κατά το άρθρο 9, παράγραφος 2 της Συνθήκης, οι διατάξεις του κεφαλαίου 1, τμήμα πρώτο, και του κεφαλαίου 2 του τίτλου Ι του δευτέρου μέρους εφαρμόζονται στα προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών τα οποία βρίσκονται σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός των κρατών μελών.

16 Δεδομένου ότι οι διατάξεις αυτές αναφέρονται μόνο στα αποτελέσματα της συμπληρώσεως των τελωνειακών διατυπώσεων και της καταβολής των τελωνειακών δασμών και επιβαρύνσεων ισοδυνάμου αποτελέσματος, δεν μπορούν να ερμηνευτούν ως σημαίνουσες ότι θα αρκούσε, για προϊόντα που φέρουν σήμα ισχύον σε τρίτη χώρα και εισάγονται στην Κοινότητα, να τηρηθούν οι τελωνειακές διατυπώσεις στο πρώτο κράτος μέλος όπου εισήχθησαν, για να μπορούν στη συνέχεια να διατεθούν στο εμπόριο εντός ολόκληρης της κοινής αγοράς κατά παράβαση των κανόνων περί προστασίας του σήματος.

Εξάλλου, οι διατάξεις της Συνθήκης περί της εμπορικής πολιτικής της Κοινότητας δεν προβλέπουν, στα άρθρα 110 επ., καμιά υποχρέωση των κρατών μελών να επεκτείνουν στο εμπόριο με τις τρίτες χώρες τις επιτακτικές αρχές που διέπουν

την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων μεταξύ των κρατών μελών και, ειδικότερα, την απαγόρευση των μέτρων ισοδυνάμου προς ποσοτικούς περιορισμούς αποτελέσματος.

17 Τα μέτρα που έχει δεχτεί η Κοινότητα σε ορισμένες διεθνείς συμφωνίες, όπως η σύμβαση ΑΚΕ-ΕΟΚ του LOMÉ της 28ης Φεβρουαρίου 1975 ή οι συμφωνίες με τη Σουηδία και την Ελβετία της 22ας Ιουλίου 1972, εμπίπτουν στο πλαίσιο μιας τέτοιας πολιτικής και δεν αποτελούν την εκτέλεση υποχρεώσεως που υπέχουν τα κράτη μέλη δυνάμει της Συνθήκης.

18 Η δεσμευτικότητα των υποχρεώσεων που έχει αναλάβει η Κοινότητα έναντι ορισμένων χωρών δεν μπορεί να επεκταθεί σε άλλες.

19 Οσον αφορά, εξάλλου, τις διατάξεις του κανονισμού 1439/74, της 4ης Ιουνίου 1974 (JO 1974, L 159, σ. 1), περί θεσπίσεως κοινών κανόνων για τις εισαγωγές, δεν αναφέρονται μόνο στους ποσοτικούς περιορισμούς, αποκλείοντας τα μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος.

20 Από τα παραπάνω έπεται ότι ούτε οι κανόνες της Συνθήκης περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων ούτε εκείνοι περί θέσεως σε ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων προερχόμενων από τρίτες χώρες ούτε, τέλος, οι αρχές που διέπουν την κοινή εμπορική πολιτική απαγορεύουν σε δικαιούχο σήματος, εντός όλων των κρατών μελών της Κοινότητας, να ασκεί το δικαίωμά του προκειμένου να εμποδίζει την εισαγωγή παρόμοιων προϊόντων που φέρουν το ίδιο σήμα και προέρχονται από τρίτη χώρα.

21 Δεν μπορεί επίσης να γίνει επίκληση των διατάξεων της Συνθήκης περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων προκειμένου να απαγορευτεί στο δικαιούχο του σήματος, εντός όλων των κρατών μελών, να ασκεί το δικαίωμά του προκειμένου να εμποδίζει άλλο δικαιούχο του ίδιου σήματος εντός τρίτης χώρας να παράγει και να εμπορεύεται τα προϊόντα του εντός της Κοινότητας, είτε ο ίδιος είτε μέσω θυγατρικών του εγκατεστημένων εντός της Κοινότητας.

22 Πράγματι, η προστασία της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας, που έχει θεσπιστεί με το άρθρο 36, θα έχανε τη σημασία της αν μπορούσε να επιτραπεί σε άλλη επιχείρηση πλην της δικαιούχου ενός σήματος εντός των κρατών μελών να κατασκευάζει εκεί και να διαθέτει στο εμπόριο προϊόντα φέροντα το ίδιο σήμα, καθόσον μια τέτοια συμπεριφορά θα ισοδυναμούσε με πραγματική παραποίηση του προστατευόμενου σήματος.

23 Τα μέτρα που λαμβάνει ο δικαιούχος σήματος, προκειμένου να εμποδίζει ένα πρόσωπο μη δικαιούχο του σήματος αυτού εντός των κρατών μελών να κατασκευάζει και να διαθέτει στο εμπόριο προϊόντα φέροντα αυτό το σήμα, δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ούτε ως μέσον αυθαίρετης διάκρισης ούτε ως συγκεκαλυμμένος περιορισμός στο μεταξύ κρατών μελών εμπόριο, κατά την έννοια του άρθρου 36.

2. *Ως προς τον ανταγωνισμό*

24 Κατά το άρθρο 85, παράγραφος 1 της Συνθήκης, απαγορεύονται, ως ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, «όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική», που μπορούν να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς.

25 Το εμπορικό σήμα, ως νομική οντότητα, δεν έχει εκείνα τα στοιχεία της συμβάσεως ή της εναρμονισμένης πρακτικής που αναφέρονται στο άρθρο 85, παράγραφος 1.

26 Η άσκηση πάντως του δικαιώματος αυτού θα μπορούσε να εμπέσει στις απαγορεύσεις της Συνθήκης, αν αποδεικνυόταν ότι αποτελεί το αντικείμενο, το μέσο ή τη συνέπεια συμπράξεως.

27 Σύμπραξη μεταξύ εμπορευομένων εντός της κοινής αγοράς και ανταγωνιστών σε τρίτες χώρες, που θα συνεπαγόταν απομόνωση ολόκληρης της κοινής αγοράς και θα μείωνε, στο εσωτερικό της Κοινότητας, την προσφορά προϊόντων καταγωγής τρίτων χωρών, παρόμοιων με τα προστατευόμενα από το σήμα εντός της Κοινότητας, θα μπορούσε να είναι τέτοιας φύσης ώστε να μεταβάλει τους όρους του ανταγωνισμού μέσα στην κοινή αγορά.

28 Στην περίπτωση ιδίως κατά την οποία ο δικαιούχος του επίδικου σήματος στην τρίτη χώρα διαθέτει στο εσωτερικό της Κοινότητας διάφορες θυγατρικές εγκατεστημένες στα διάφορα κράτη μέλη, οι οποίες είναι σε θέση να εμπορεύονται τα οικεία προϊόντα μέσα στην κοινή αγορά, τέτοια απομόνωση θα μπορούσε επίσης να επηρεάσει το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο.

29 Στην περίπτωση συμπράξεων που έχουν παύσει να ισχύουν, για να έχει εφαρμογή το άρθρο 85 αρκεί ότι αυτές εξακολουθούν να παράγουν τα αποτελέσματά τους και μετά την τυπική παύση της ισχύος τους.

30 Μια σύμπραξη τότε μόνο θεωρείται ως εξακολουθούσα να παράγει τα αποτελέσματά της, αν από τη συμπεριφορά των ενδιαφερομένων προσώπων στα οποία αφορά μπορεί να συναχθεί η ύπαρξη στοιχείων εναρμονισμένης πρακτικής και συντονισμού που προσιδιάζουν στη σύμπραξη και οδηγούν στο ίδιο αποτέλεσμα με εκείνο στο οποίο απέβλεψε η σύμπραξη.

31 Αυτό δεν συμβαίνει όταν τα εν λόγω αποτελέσματα δεν υπερβάλλουν εκείνα που απορρέουν από την απλή άσκηση των εγχωρίων δικαιωμάτων επί του σήματος.

32 Εξάλλου από τη δικογραφία προκύπτει ότι ο αλλοδαπός επιχειρηματίας έχει τη δυνατότητα προσβάσεως στην κοινή αγορά, χωρίς να χρησιμοποιεί το επίδικο σήμα.

33 Υπό τις συνθήκες αυτές, η ανάγκη για τον κάτοχο ομοίου σήματος σε τρίτη χώρα να προβαίνει, όσον αφορά τις εξαγωγές του προς την προστατευόμενη αγορά, στην απάλειψη του σήματος αυτού από τα οικεία προϊόντα και να επιθέτει ενδεχομένως διαφορετικό σήμα, εντάσσεται μεταξύ των επιτρεπόμενων συνεπειών που απορρέουν από την προστασία του σήματος.

34 Εξάλλου, κατά το άρθρο 86 της Συνθήκης, «απαγορεύεται, κατά το μέτρο που δύναται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, η καταχρηστική εκμετάλλευση από μια ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσποζούσης θέσεώς τους εντός της κοινής αγοράς ή σημαντικού τμήματός της».

35 Μολονότι το δικαίωμα επί του σήματος παρέχει στο δικαιούχο του μια ιδιαίτερη θέση εντός του προστατευόμενου γεωγραφικού χώρου, δεν σημαίνει και την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης κατά την έννοια του άρθρου 86, ιδίως στην περίπτωση όπου περισσότερες της μιας επιχειρήσεις, των οποίων η οικονομική ισχύς είναι παρεμφερής με εκείνη του δικαιούχου σήματος, δρουν στην αγορά προϊόντων για τα οποία πρόκειται και είναι σε θέση να ανταγωνιστούν τον εν λόγω δικαιούχο.

36 Εξάλλου, κατά το μέτρο που η άσκηση του δικαιώματος επί του σήματος αποβλέπει στο να εμποδίζει την εισαγωγή εντός του προστατευόμενου γεωγραφικού χώρου προϊόντων που φέρουν το ίδιο σήμα δεν αποτελεί καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης, κατά την έννοια του άρθρου 86 της Συνθήκης.

37 Για τους λόγους αυτούς, πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι οι αρχές του κοινοτικού δικαίου και οι κανόνες περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπο-

ρευμάτων και περί του ανταγωνισμού δεν απαγορεύουν στο δικαιούχο του ίδιου σήματος, σε όλα τα κράτη μέλη της Κοινότητας, να ασκεί τα επί του σήματος δικαιώματά του, που αναγνωρίζονται από την εθνική νομοθεσία κάθε κράτους μέλους, για να εμποδίζει την πώληση ή την κατασκευή από τρίτον εντός της Κοινότητας προϊόντων που φέρουν το ίδιο σήμα, το οποίο κατέχει εντός τρίτης χώρας, υπό τον όρον ότι η άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων δεν εμφανίζεται ως το αποτέλεσμα συμπράξεως ή εναρμονισμένης πρακτικής που έχει ως σκοπό ή ως αποτέλεσμα την απομόνωση ή τη στεγανοποίηση της κοινής αγοράς.

38 Κατά το μέτρο που ο όρος αυτός πληρούται, η ανάγκη για τον εν λόγω τρίτο όπως προβαίνει, για τις εξαγωγές του προς την Κοινότητα, στην απάλειψη του σήματος από τα οικεία προϊόντα και στην ενδεχόμενη επίθεση διαφορετικού σήματος, εντάσσεται μεταξύ των συνεπειών που επιτρέπονται από την προστασία που η εθνική νομοθεσία κάθε κράτους μέλους εξασφαλίζει στο δικαιούχο του σήματος έναντι της εισαγωγής προϊόντων από τρίτες χώρες τα οποία φέρουν πανομοιότυπο ή παρόμοιο σήμα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε το High Court of Justice του Λονδίνου, με διάταξη της 22ας Μαΐου 1975, αποφαίνεται:

1. Οι αρχές του κοινοτικού δικαίου και οι κανόνες περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και περί του ανταγωνισμού δεν απαγορεύουν στο δικαιούχο του ίδιου σήματος, σε όλα τα κράτη μέλη της Κοινότητας, να ασκεί τα επί του σήματος δικαιώματά του, που αναγνωρίζονται από την εθνική νομοθεσία κάθε κράτους μέλους, για να εμποδίζει την πώληση ή την κατασκευή από τρίτο εντός της Κοινότητας προϊόντων που φέρουν το ίδιο σήμα, το οποίο κατέχει εντός τρίτης χώρας, υπό τον όρο ότι η άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων δεν εμφανίζεται ως το αποτέλεσμα συμπράξεως ή εναρμονισμένης πρακτικής που έχει ως σκοπό ή ως αποτέλεσμα την απομόνωση ή τη στεγανοποίηση της κοινής αγοράς.

2. Κατά το μέτρο που ο όρος αυτός πληρούται, η ανάγκη για τον εν λόγω τρίτο όπως προβαίνει, για τις εξαγωγές του προς την Κοινότητα, στην απάλειψη του σήματος από τα οικεία προϊόντα και στην ενδεχόμενη επίθεση διαφορε-

τικού σήματος, εντάσσεται μεταξύ των συνεπειών που επιτρέπονται από την προστασία που η εθνική νομοθεσία κάθε κράτους μέλους εξασφαλίζει στο δικαιούχο του σήματος έναντι της εισαγωγής προϊόντων από τρίτες χώρες τα οποία φέρουν πανομοιότυπο ή παρόμοιο σήμα.

Κρίθηκε από το Δικαστήριο στο Λουξεμβούργο στις 15 Ιουνίου 1976.

Lecourt Kutscher O'Keeffe Donner

Mertens de Wilmars Sørensen Capotorti

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 15 Ιουνίου 1976.

Ο γραμματέας
A. Van Houtte

Ο Πρόεδρος
R. Lecourt